

ධනවාදයේ ලෝක අර්බුදය හා සමාජවාදය සඳහා ඉදිරි දැක්ම

දෙවන කොටස

The world crisis of capitalism and the prospects for socialism
Part two

හික් බිම්ස් විසින්
2008 පෙබරවාරි 1

පහත පලවන්නේ හතරවන ජාත්‍යන්තරයේ ජාත්‍යන්තර කමිටුව හා සමාජ සමානතාවය සඳහා ජාත්‍යන්තර ශිෂ්‍යයෝ විසින් ජනවාරි 21 සිට 25 දක්වා ඕස්ට්‍රේලියාවේ සිඩ්නි නුවර දී පවත්වන ලද ජාත්‍යන්තර පාසැලට ඉදිරිපත් කරනු ආරම්භක වාර්තාවේ දෙවන කොටසයි. මෙම වාර්තාව ඉදිරිපත් කල නික් බිම්ස් ලෝක සමාජවාදී වෙබ් අඩවියේ ජාත්‍යන්තර කර්තෘ මන්ඩලයේ සාමාජිකයෙක් ද ඕස්ට්‍රේලියානු සමාජවාදී සමනතා පක්ෂයේ ජාතික ලේකම් ද වේ.

එක්සත් ජනපදයේ මූල්‍ය අර්බුදය ද විශේෂයෙන්ම පසුගිය සන් වසරක කාලය තුළ අඩුදියුණු රටවල ප්‍රගතිය හා බැඳුණ ලෝක ආර්ථික වර්ධනයේ ප්‍රසාරනය ද, වෙනම සිදුවීම් නොව එකම ක්‍රියාවලියක වෙනම පැති හා අංශයන් ය.

වචන කිහිපයකින් කිවහොත් - චීනයේ හා අනෙක් රටවල ද ප්‍රසාරනය, එක්සත් ජනපදයේ කඳුගැසුණු නය නොමැතිව සාක්ෂාත් විය නොහැකිව තිබුණි. එහෙත්, ගෝලීය ඉල්ලුම හා එක්සත් ජනපද ආර්ථිකය පවත්නා ගැනීමට උපස්ථම්භකවූ මෙම නය උග්‍රවීමේ විපාකය ලෙස ය වත්මන් අර්බුදය හටගෙන ඇත්තේ. ඒ සමග ම, චීනයේ හා වෙනත් රටවල අඩු වියදම් නිෂ්පාදනය හා එම ප්‍රදේශ ලෝක ආර්ථිකයට ඒකාග්‍ර වීම උද්ධමනකාරී පීඩනය අඩු කර ඇත. මෙම ක්‍රියාවලිය මගින් අඩු පොලී අනුපාතික පවත්නා ගැනීමට සාධක නිර්මාණය කිරීම එක්සත් ජනපද ආර්ථිකය පමනක් නොව මුලු ලෝක ආර්ථිකයම පවත්නා ගෙන යාමට ප්‍රාග් සම ලෙස වැදගත්වූ නය ප්‍රසාරනයට ඉන්ධන සැපයීය.

දැන් අපි මෙම ක්‍රියාවලිය සවිස්තරාත්මකව විමසා බලමු. අලුත්ම මූල්‍ය අර්බුදය නිල් අහසෙන් කඩාපාත්වූ එකක් නොවේ. එය නිර්මාණය කොට ඇත්තේ, 1987 කොටස් වෙලඳපොළ කඩාවැටීම තරම් ඇතට දිවයන පෙර අර්බුදවලට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ගනු ලැබූ පියවරයන්ගේ විපාකයක් ලෙස ය. එකල ෆෙඩරල්

බැංකුවේ සභාපති ලෙස පත්වූ ඇලන් ග්‍රීන්ස්පෑන් වෙලඳපොළේ ස්ථායී භාවය රැකගැනීම සඳහා නය මාර්ග පුලුල් කලේය.

1991-92 පසුබැමෙන් ඉක්බිතිව එලඹුණු 1990 ගනන්වල මුල් අවුරුදු කිහිපය අංග ලක්ෂිත වූයේ, - ඊනියා "රැකියා නැති" - මන්දගාමී වර්ධනය විසිනි. එහෙත් දශකය මැද වන විට මාරුවක් සිදුවිය. එක්සත් ජනපද ආර්ථිකය නගාලීමේ දී තීරනාත්මක ක්‍රියාකලාපයක් ඉටුකල කොටස් මිලෙහි ඉහල නැගීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් 1996 වසර අවසානයේදී කල කතාවක් තුළ ග්‍රීන්ස්පෑන්, "තාර්කික ප්‍රීතෝන්මාදය" පිලිබඳව අනතුරු ඇඟවීය.

එහෙත්, පොලී අනුපාත නැංවීමේ කෙටි උත්සාහයකට වෝල් විදිය සතුරු වූ පසුව ග්‍රීන්ස්පෑන් පොලී අනුපාත පහත හෙලීම දෙසට යොමුවිය. 1997 දී ආසියානු අර්බුදය පුපුරා ගිය කල්හි, එක්සත් ජනපද ජනාධිපති බිල් ක්ලින්ටන් එය "අහඹු ඇනහිටීමක්" ලෙස හැඳින්වූ අතර, ග්‍රීන්ස්පෑන් අවධාරනය කලේ එය ආසියානු "අනුවර ධනවාදයේ" ද "නිදහස් වෙලඳපොළ" ක්‍රමෝපායන් හඳුන්වාදීමට අසමත්වීමේ ද ප්‍රතිඵලයක් බවයි. සෝවියට් සංගමය හා අනෙකුත් ස්ටැලින්වාදී තන්ත්‍ර බිඳවැටීමෙන් පසුව, ඇන්ග්ලෝ-සැක්සන් "නිදහස් වෙලඳපොළ" ක්‍රමයේ සුපිරි බලය තවදුරටත් සනාථ වූ බවක් ද කියාපාන ලදී.

කෙසේ වුවද, මාස කිහිපයකින් පැහැදිලි වූයේ ආසියානු අර්බුදය වනාහි ගැඹුරු ගැටලුවල ලකුනක් බවය. 1998 අගෝස්තු මාසයේ දී රුසියාව ජාත්‍යන්තර නය ගෙවීම පැහැර හැරි අතර, සැප්තැම්බරයේදී දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන කලමනාකරනය (Long Term Capital Management) රක්ෂිත අරමුදල, බිඳවැටීමෙන් බේරාගැනීම සඳහා ඩොලර් බිලියන 3 ක 'ගලවාගැනීමේ මෙහෙයුමක්' දියත් කිරීමට සිදුවීමත් සමඟ පද්ධතිමය මූල්‍ය අර්බුදයක් ලිහාහැරුණි. එක්සත් ජනපද ෆෙඩරල් රිසර්ව් බැංකුව මීට ප්‍රතිචාරය දැක්වූයේ පොලී අනුපාතයන් පහත හෙලීමෙනි.

එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, ආර්ථික කුනාටුව සාපේක්ෂව කඩිනමින් පහව ගිය බවක් පෙනීගිය අතර “නව ආර්ථික” යුගයේ හිමිදිරිය ලෙස හුවා දැක්වුණු ඉහල නැඟීමක්, එක්සත් ජනපද ආර්ථිකය දශකය අවසානයේ දී අත් විඳිය. සැබවින්ම, කොටස් වෙළඳපොල වාර්තාගත නව උපරිමයකට නඟිද්දී, ලාභානුපාතිකය පහතට නැඹුරුවීමට පටන් ගත් අතර එන්රොන් හා වර්ල්ඩ්කොම් වැනි සමාගම් විසින් අත් කර ගත් ඉහල ලාභ ව්‍යාජ ඒවා බව හෙලිදරව් විය. 2000 වසරේදී කොටස් වෙළඳපොල බුබුල කඩාවැටී එක්සත් ජනපද ආර්ථිකය මිලියන තුනක් කාර්මික රැකියා හංගවීමට තුඩුදුන් පසුබෑමකට පත් විය.

කෙසේ වුවද, යටි නැඹුරුව වැඩි කලක් නොපැවතුනි. එක්සත් ජනපද ආර්ථිකය උඩු නැඹුරුවකට අවතීර්ණවූ නමුදු එම තත්වය අසාමාන්‍ය අංශ ගනනාවකින් ලක්ෂිත විය. උඩු නැඹුරුව බොහෝකොට ම පදනම් වූයේ, වැඩිවූ පාරිභෝගික වියදම් මත ය; එහෙත් පරිභෝගය වර්ධනය වූයේ ඉහල වැටුප් හා රැකියා නියුක්තියේ වර්ධනය මත නොවේ. මූර්ත වැටුප් මුලුමනින්ම පාහේ එක තැන රැඳී තිබුණි. එම තතු තුළ පරිභෝගයේ වර්ධනය පදනම් වූයේ ඇමරිකානු මහ බැංකුව පොලී අනුපාතිකය කපාහැරීම මගින් ඇතිකල පාරිභෝගික නයදීම් ඉහල නැංවීමේ හැකියාව මත පොලී අනුපාතිකය කපා හැරීම නිවාස උත්පාතයකට තුඩුදෙමින් අනෙක් අතට පාරිභෝගික වියදම් වැඩි කිරීමේ හැකියාවක් ජනිත කලේ ය.

ආර්ථික වර්ධනයට ඒසා මූලික වූ ඉහත කී අඩු පොලී අනුපාත යාන්ත්‍රණය ශක්‍ය කිරීමට ප්‍රධාන සාධකයක් වූයේ චීන බලධාරීන් එක්සත් ජනපදයේ වත්කම්තුළ සිදුකල දැවැන්ත මූල්‍ය ප්‍රාග්ධන ආයෝජනයයි.

චීනයේ වෙළඳ අතිරික්ත එක්සත් ජනපද මූල්‍ය පද්ධතියට යළි ඇතුළු කල මෙම ප්‍රතිවක්‍රීකරණය යහපත් වක්‍රයක සම්පූර්ණ වීමක් ලෙස පෙනී ගියේය. චීනය එක්සත් ජනපද භාන්ඩාගාර බිල්පත් හා වෙනත් ආකාරයේ නයකර මිලට ගැනීම මගින් චීනයෙන් එක්සත් ජනපදයට ගලා ආ ප්‍රාග්ධනය නිසා ඇමරිකානු මහ බැංකුවට පොලී අනුපාතයන් පහලින් තබාගැනීමට ලැබුණි; මෙය නිවාස වෙළඳපොලට ඉන්ධන සපයන අතරම, පාරිභෝගික වියදම් ඉහල දැමීම සඳහා මුදල් සුලභකරමින් ද චීනයේ පලල් වන නිෂ්පාදනයන්ට වෙළඳපොලක් සපයමින් ද එක්සත් ජනපදය සමඟ චීනයේ වෙළඳ අතිරික්තය වැඩිකලේ ය; එසේ යළිත් චීනයට ගලා ආ මුදල ආපසු එක්සත් ජනපද මූල්‍ය වෙළඳපොලතුළට ම ආයෝජනය කිරීමට ඉඩ සලසන ලදී. 2000-2001 එක්සත් ජනපද ආර්ථික පසුබෑමෙන් ඉක්බිති ලෝක ආර්ථික වර්ධනයේ අරටුවේ ම පැවතියේ මෙම ක්‍රියාවලියයි.

මූල්‍ය ක්‍රමය තුළට මහා පරිමානයෙන් නය එන්නත් කිරීම, එක්සත් ජනපද හා ලෝක ආර්ථිකය තිරසර කිරීමේ මූලික ක්‍රියාකලාපයක් ඉටුකලේය. එහෙත් ආර්ථිකය යළි පනගැන්වීමේ ලා සිය කර්තව්‍යය ඉටුකිරීමෙන් පසුව නය, ඉබේම අතුරුදහන් නොවේ. ඒ වෙනුවට එය, ගෝලීය ආර්ථිකය තුළ මූල්‍ය ප්‍රාග්ධනයේ කඳුගැසීම ද සිදු කරමින් සමස්තයක් ලෙස පද්ධතියේ ස්ථාවරත්වයට බරපතල අස්ථායීකාරී ඇඟවුම් දරා සිටී.

පසුගිය විසිපස් වසර දෙස යළි හැරී බලන විට, ග්‍රීන්ස්පෑන්ට අනුව අපට දක්නට ලැබෙන්නේ අඩු, නාමික හා සැබෑ පොලී අනුපාතයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, 1987 හා 2001-02 වසරවල හැරෙන්නට 1981 සිට සෑම වසරකම නාමික දල දේශීය නිෂ්පාදනයට (දදේනි) වැඩි වේගයකින් වත්කම්වල මිල ලෝක පරිමානව ඉහල නැඟ තිබෙන බවය.

මෙම ක්‍රියාවලියේ ඇඟවුම් කවරේද? සටහන් කර ගත යුතු ප්‍රථම කාරණය නම්, නය මගින් මූල්‍ය සම්පාදිත තොග, නිශ්චල දේපල හා අනෙකුත් සෑම ආකාරයක ම දේපල හිමිකම් සියල්ල ඒ හෝ මේ ආකාරයකින් ආදායමට හිමිකම් කියන බවයි. මෙහි අර්ථය නම් අවසන් විග්‍රහයේදී එවා, කම්කරු පන්තියෙන් උකහා ගනු ලැබූ අතිරික්ත වටිනාකමට හිමිකම් කියන බවය.

දදේනියෙන් ඉඩ සලසනවාට වැඩි වේගයකින් එවන් දේපලවල අගය ඉහල නැඟිය හැක්කේ ජාතික ආදායමෙන් ලාභයට හිමිවන අනුපාතය වැඩි වන විටය. එනම්, උකහා ගැනීමට තරම් විශාල අතිරික්ත වටිනාකම් තටාකයක් ඇත්නම් ය. එහෙත් දදේනි ට වැඩි වේගයකින් ඉහල නඟින වත්කම් අගයන් විසින් ආදායමට හිමිකම් කීමේ ක්‍රියාවලියට දිගින් දිගටම පැවතිය නොහැකිය.

මෙම ක්‍රියාවලිය කෙතෙක් දුර ගොස් ඇත්දැයි ඇඟවුම් කෙරෙන ලිපියක් 2007 ජූනි 25 වන දින ෆින්ෂ්ලන්තයේ පත්‍රයේ පලවිය. 1995 වසරට පෙර එක්සත් ජනපදයේ දදේනි ට අනුපාතිකව පුද්ගලික අංශයේ ධනය 3.4 ට 1 දක්වා වන සාමාන්‍යයකින් උච්චාවචනය වූ බව එය සඳහන් කරයි. “දැන් එක්සත් ජනපද ආර්ථිකයේ ඉතිරිකිරීම්වල මන්දගාමීත්වය තිබියදීත් අනුපාතය 4.1 ට 1 ක මට්ටමේ පවතියි. දිගු කලක් පැවති සාමාන්‍යය කරා යළි ගමන් කිරීමක් ඇඟවුම් කරන්නේ එක්සත් ජනපදයේ පුද්ගලික වත්කම්වලට ශුද්ධ අගය දල වශයෙන් ඩොලර් බිලියන 10,000 න් වැටෙන බවය. ලෝකයේ වැඩි හරියක ඒ සමාන ප්‍රවණතාවන් දක්නට ඇත. එලඹෙමින් තිබෙන මූල්‍ය දියවියාමේ ඓක්‍යය බිලියන 25,000 න් 30,000 න් දක්වා පහසුවෙන්ම ලඟාවිය හැකිය.” යි ලිපියෙහි සඳහන් වේ.

මැකින්සි ග්ලෝබල් ආයතනයට අනුව, 2005 දී ගෝලීය මූල්‍ය වත්කම් සමස්තය ඩොලර් ට්‍රිලියන 140 ට ලඟාවිය. ඒ ගෝලීය දදේනි මෙන් තුන් ගුණයකට වැඩි ප්‍රමාණයකි. ගෝලීය මූල්‍ය වත්කම් තොගය හා ගෝලීය දදේනි දළ වශයෙන් සමානවූ 1980 තත්වය සමඟ මෙය සසඳ බැලූවහොත් උද්ගතවී ඇති තත්වයේ බරපතලකම පැහැදිලි වනු ඇත.

එක්සත් ජනපද උකස් වෙලදපොලට ගොඩබැස ගතහොත් පැහැදිලි වන්නේ මෙම දශකයේ වැඩි හරියක එය 'පොන්සි' රටාවක් ගෙන ඇති බවය. එනම් උකස් නය ස්වරූප වත්කම් ඒවායේ වටිනාකම උකහාගත්තේ අපේක්ෂිත ආදායම් ගෙවීම් දහරාවෙන් නොවේ (අවමුඛ නය පිලිබඳ කාරනයේදී පැහැදිලි වූ පරිදි දිගට ම ගෙවීම් කිරීමේ හැකියාවක් තිබුණේ නැත.) ඒවා වටිනාකම උකහා ගත්තේ නය පහසුකම් තව තවත් වැඩිවෙමින් වෙලදපොල උනුසුම් වෙද්දී, යටකී වත්කමේ වටිනාකම දිගටම ඉහල යනු ඇතැයි යන අපේක්ෂාවෙනි. නැගෙන වෙලදපොල පෙන්නුම් කල අර්ථය නම් නයට පිටුබලය සපයන වත්කම් - එනම් නිවාස වටිනාකම් - ඉහල නැඟ තිබීම නිසා ලොකු අවදානම් දරාගත හැකි ය. යන්නයි.

2001 දී උකස්කර උත්පාදනයෙන් සියයට 8.6 ක් නැතහොත් බිලියන 190 කට දායක වූයේ අවමුඛ නිවාස උකස්කරයන්ය. පසුව මේවා මූල්‍යවත්කම්වල සවරූපයෙන් විකුණා දැමේ. 2001 දී බිලියන 95 ක් වූ ඊනියා රක්ෂිත අවමුඛයන් 2005 වනවිට බිලියන 507 දක්වා වැඩිවිය.

පෙරකල බැංකු තමන් විසින් උත්පාදනය කරන ලද උකස්කරයන්ගේ අවදානම තක්සේරු කල යුතුව තිබුණි. ඒ ඊනියා 3-6-3 බැංකු ක්‍රමයේ යුගය විය. එනම් සියයට 3 පොලියට මුදල් නයට ගෙන, නිවාස ගැනුම්කරුවන්ට සියයට 6 පොලියට නය දෙන බැංකුකරුවා සවස තුන වදින විට විනෝද වීම සඳහා ගොල්ෆ් පිටිය කරා ගමන් කිරීමයි.

නව මූල්‍යමය ලෝකයේ අවදානම තක්සේරු කිරීම බොහෝ දුරකට නවතා දමනු ලැබ තිබේ. උකස වෙනත් ආයතනයකට විකුණා දමන බැවින් උකස් උත්පාදක ආයතනවලට අවදානම් තක්සේරු කර ගැනීමේ කාර්යයට කරගැසීමේ උවමනාවක් නැත. මන්දයත්, ඔහු, එනම් උකස් උත්පාදකයා අවදානම දරන්නේ නැති නිසාය. එසේ නම් අවදානම තක්සේරු කෙරෙනු ඇත්තේ කෙසේද? ස්ටැන්ඩර්ඩ් ඇන්ඩ් පුර්ස්, මුඩ්ස් හා ෆිච් වැනි අවදානම් තක්සේරු කරන ආයතනවලට එය බාරවිය. අවමුඛ හා අනෙකුත් අවදානම් වැඩි උකස්කර මත පදනම්වූ නයකර සඳහා ඉහල වර්ගීකරනයක් ලැබී ඇතැයි සහතික කරලීම සඳහා

මෙම ආයතන වැදගත් ක්‍රියා කලාපයක් ඉටුකරති. එසේ සහතික කිරීම ඔවුන්ගේ වාසිය සඳහා වනු ඇත.

අවමුඛ අර්බුදය පිලිබඳ මැත අධ්‍යයනයකට අනුව උකස් බැඳුම්කරයන් අලෙවි කිරීමට උදවුකිරීම සඳහා ප්‍රමිතිකරන ආයතනවලට ගෙවන ලද ගාස්තු, " ප්‍රමිතිකරන ආයතනවල සම්ප්‍රදායික ව්‍යාපාර කටයුතු වන සමාගම් බැඳුම්කර ප්‍රමිතිකරනය සඳහා වූ මිල මෙන් දෙගුණයක් තරම් විය. මුඩ්ස් සමාගම 2006 එහි ආදායමෙන් සියයට 44 ක් ලබාගත්තේ ශිෂ්‍ය නය, ක්‍රෙඩිට් කාඩ් නය හා උකස්කරයන් වැනි ව්‍යුහගත මූල්‍ය සම්පාදනයන් ප්‍රමිතිකරනයෙනි." (එල් රැන්ඩෝල් රේ, "අවමුඛ උනුවී ගලායාමේ පාඩම්", ලෙවී ආර්ථික ආයතනය, 2007 දෙසැම්බර්, 21 පිටුව)

දැන් අවමුඛ වෙලදපොල මුලුමනින්ම බිඳවැටී ඇත. "ඩොලර් ට්‍රිලියනයකටත් වැඩි වටිනාකමකින් යුත් එක්සත් ජනපද අවමුඛ උකස්කර අගය අඩකින් පහත වැටෙනු ඇති" බවට ගනන් බලා තිබේ. (රේ 22 පිටුව)

නය සම්පාදනයේ ව්‍යාප්තිය නිවාස මිලගනන් ප්‍රමිතා දමා ඇතුළු පමනක් නොව, ඊටත් වඩා විශාල ලෙස නය ගැනීම ප්‍රසාරනයට තුඩුදී ඇත. "පසුගිය දශකය පුරා ඉඩම් අගය පහසුවෙන්ම දෙගුණයක්ව තිබේ. මෙය 1997 දී ට්‍රිලියන 10 සිට 2005 දී ට්‍රිලියන 20 ඉක්මවා ඇති අතර නිවාස උකස්කරයන්හි වගකීම් ඊටත් වැඩි වේගයකින් - 1997 දී ට්‍රිලියන 2 සිට 2005 වන විට ට්‍රිලියන 10 දක්වා - ඉහල නැඟුණි. (සැබවින්ම 2002-06 අතර දදේනි වර්ධනය වූයේ ට්‍රිලියන 2.8 කින් පමනක් වුවත් සමස්ත නය ට්‍රිලියන 8 න් වැඩුණි.") (රේ 27 පිටුව)

මෙම මූල්‍ය බුබුල නිර්මානය කිරීමේ එක් ප්‍රධාන යාන්ත්‍රණයක් වූයේ උකස්කර සුරැකුම් කිරීම ය. එනම් උකස්කර විශාල සංඛ්‍යාවක් නය ගොනු තුලට රැස් කිරීමත් ඉන් පසුව විකුණා දැමීමත් ය. මෙයින් බලාපොරොත්තු වූයේ බැංකුවල හා අනෙකුත් මූල්‍යායතනවල ශේෂ පත්‍රවලින් අවදානම ඉවතට මාරු කර යැවීමය. එහෙත් සිදුවී ඇත්තේ, ඊනියා "ව්‍යුහගත ආයෝජන වාහකයන්" (එස්අයිච්) නමින් හඳුන්වන, බැංකු විසින්ම ඒවායේ ශේෂ පත්‍රවලින් පිටස්තරව පිහිටුවාගත්තාවූ සංවිධාන මගින් මිලට ගෙන තිබෙන අවදානම් වැඩි නය හේතු කොට ගෙන සිදු වී ඇත්තේ ඉදිරිපස දොරෙන් ඉවත දැමූ අවදානම පසුපස දොරෙන් යලි රිංගා ඒමයි. මෙම සුරැකුම් නිර්මානය කිරීමේ දී අවමුඛ උකස්කරයන් ඉටුකල වැදගත් ක්‍රියාකලාපය ජාමුඅ මඟින් නිකුත්කල පහත දැක්වෙන සටහනෙන් පැහැදිලි කෙරේ.

පලල්ව වර්ධනය වීම

ආයෝජන ප්‍රමිතියෙන් පහල උකස්කරවල පිටුබලය සහිත සුරැකුම් නිකුතු 2003 හා 2006 අතර කාලයේ ඉහල නැගී අන්දම

ඩොලර් බිලියනවලින්, එකතුවේ ප්‍රතිශතය ලෙස

වර්ගය	2003	ජනවාරි-ජූනි 2006
ප්‍රමුඛ	57.6 (52)	67.2 (26)
අවමුඛ	37.4 (34)	114.3 (44)
Alt-A	15.8 (14)	76.5 (30)
එකතුව	110.8	258.0

මූලාශ්‍රය-උකස්කර මූල්‍ය ක්‍රමයේ ඇතුළු පැත්ත

උකස් අයකර ගැනීමේ හැකියාව අගයීමට උනන්දුවක් නොදැක්වූ සංවිධාන විසින් උත්පාදිත උකස් ගොනු දැන් බැංකු මතට පැටවෙන්නේ වට රවුමක් ගසාය යන්නයි සුරැකුම්කාරක ක්‍රියාවලියේ අර්ථය. මෙහි අර්ථය වනාහී කවරවිටෙකවත් අවදානම තක්සේරු කර නැති නයකරුවන්ගේ නය දැන් බැංකු මත පැටවී ඇති බවයි. විශාල ලාභ ගෙනඑන මෙම ක්‍රියාවලිය පදනම් වූයේ එක් තීරනාත්මක අභ්‍යුපගමයක් මතය. එනම් නයෙහි අඛණ්ඩ සැපයුම, නිවාස මිලගනන් නොකඩවා ඉහල නංවනු ඇතැයි ද එබැවින්, යම් නය පැහැර හැරීමකදී සරලව ම නිවස විකුණා දමා එහි ගැනුම් මිලට වඩා වැඩියෙන් අයකර ගත හැකිවේයයි ද යන්නයි.

එම අභ්‍යුපගමය 1994 න් පසු දශකයක් පමණ කාලයක් තිරසරව පැවතුනද, 2005-06 දී පහත වැටීම ආරම්භ වීමත් සමඟ බිඳ වැටෙන්නට පටන් ගත්තේය. 2004 දී කලින් වසරට වඩා සියයට 20 න් ඉහල ගිය කේස් මිලර් නිවාස මිල දර්ශකය 2006 දී සියයට 5 පහල වැටුණි.

නිවාස බුබුලෙහි මූලික දෝෂයක් පැවතුනි. එනම්, උකස් නය ගෙවීම සඳහා යොදන්නට සිදුවී තිබුණු මූලාශ්‍රය වන කම්කරු පන්තික පවුල් ඉමහත් බහුතරයකගේ ආදායම, 2001 අවසාන ආර්ථික පසුබෑමේ අග භාගයේ පටන් එකතැන පල්වී නැත්නම් අඩුවී තිබීමයි. පසුගිය අට වසර තුළ එක්සත් ජනපද දේශීය භතරෙන් එකකටත් වඩා වැඩිවී ඇතත් මධ්‍යන්‍ය වැටුප් සියයට 4 න් වැටී තිබේ.

මූල්‍ය ගැටලු අවමුඛ උකස් වෙලද පොලට වඩා දුර දිග ගොස් තිබේ. වාණිජ්‍ය පත්‍ර වෙලදපොල තුළ - එනම්, ආයතන කෙටිකාලීන නය නිකුතුව මගින් මුදල් සොයාගන්නා වෙලදපොලේ - ඩොලර් ට්‍රිලියන 2.2 ක් කල් පසුවූ නය පවතින අතර ඉන්, ලැබිය යුතුවූ ක්‍රෙඩිට් කාඩ් නය, නිවාස උකස්කර, මොටර් රථ නය

හා අනෙකුත් බැඳුම්කර වලින් පිටුබලය ලබන නය ට්‍රිලියන 1.2 කි. ලොකුම බැංකුවලට කර ගැසීමට සිදුව ඇති නය හිමිකම්වලින් ට්‍රිලියන භාගයක් පමණ අයකරගත නොහැකි නොවටිනා කඩදාසි විය හැකිය. (රේ, 36 පිටුව)

අර්බුදයකට මුහුණදෙන මිලග ක්ෂේත්‍රය නය සඳහා රක්ෂන ක්‍රමයක් වන පැහැර හරින නය හුවමාරුව විය හැකි බවට අනතුරු ඇඟවීම් පවතී. (නිදසුනක් ලෙස 2008 ජනවාරි 14 දින ෆින්ෂන්ෂල් ටයිම්ස්)

සමස්ත පාඩුවේ තරම හරිහැටි දන්නා කෙනෙක් නැත. අවමුඛ අර්බුදය දිගහැරෙන්නට පටන්ගත් විට ඇමරිකානු මහ බැංකු පාලක බර්නන්කේ තක්සේරු කලේ පාඩුව බිලියන 50 ත් 100 අතර වන බවටය. දැන් පාඩුව බිලියන 300 ත් 400 අතර වේ යයි දැන් අපේක්ෂා කෙරේ. එහෙත් එය ඊට බෙහෙවින් වැඩිවිය හැකිය. එක් තක්සේරුවකට අනුව නිවාස මිල සියයට 30 ක් තරම් පහත වැටුණොත් නයෙහි අලාභය බිලියන 900 තෙක් වැඩිවිය හැකිය. (බලන්න- ලෙව් ආයතනය ප්‍රකාශයට පත්කල, ජැන් ක්‍රිප්ල් මින්ස්කිගේ "කුෂන්ස් ඔෆ් සේෆ්ටි")

බැංකු මුහුණ දෙන තත්වයට අමතරව පවත්නා කාරනයක් නම් චීනයේ හා අවශේෂ ආසියාවේ නිෂ්පාදිත භාණ්ඩ සඳහා වෙලදපොලක් සැපයීමේදී ඒ සා වැදගත් ක්‍රියාකලාපයක් ඉටුකල එක්සත් ජනපදයේ පාරිභෝගික වියදමේ මට්ටම හීන කර දැමීමට නිවාස වෙලදපොල කඩාවැටීම ඇති කරන බලපෑම ය.

ඇමරිකානු ජනගහනයේ ඉහලම සියයට 20 හැර අනෙක් කොටසේ මූර්ත ආදායම එකතැන පල්වූ නැතහොත් පහත වැටුණු තත්වයක් තුළ ජනගහනයේ විශාල කොටසකට වැඩි නය ගැනීම් සඳහා මූල්‍ය සම්පාදනය කිරීමේදී වැදගත් ක්‍රියාකලාපයක් ඉටුකලේ ඉහල නැගී නිවාස මිලය. 2002 පටන් නිවාස උගසට තබාගනු ලැබූ මුදල්වල එකතුව ට්‍රිලියන 1.2 ක් විය. එය මෙම කාලය තුළ ඉහල ගිය පාරිභෝගික වියදම්වලින් සියයට 46 කට සමාන විය. එක්සත් ජනපදයේ සසප ජාතික සමුද්‍රවට ඉදිරිපත්කල වාර්තාව තුළ ඩේවිඩ් නෝර්ත් පැහැදිලි කල අයුරු එහි සමාජ ප්‍රතිවිපාක දැවැන්ත විය. (බලන්න-ලෝක ධනෝස්වර පද්ධතියේ දේශපාලන හා ආර්ථික අර්බුදය ද, සමාජවාදී සමානතා පක්ෂයේ ඉදිරිදර්ශනය හා කර්තව්‍යයන් ද පිලිබඳ ඩේවිඩ් නෝර්ත්ගේ සටහන්)

"දශක තුනහමාරක් තිස්සේ වැටුප් එකතැන පල්වීම නිසා තමන්ට කරගැසීමට සිදුව තිබූ ආර්ථික බර බද්දල්වලට මුහුණ පෑම සඳහා ඇමරිකානු කම්කරු ජනතාවට තිබුණු ප්‍රධානම මාර්ගයක් නිවාස මිල පහත වැටීමෙන් නැතිවී ගියේය. ඇමරිකාවේ වයස 30 ගනන්වල පිරිමි කම්කරුවෙක් දැන් ලබන්නේ ඔහු 1978

දී ලැබූ ආදායමට වඩා සියයට 12 ක් අඩු ආදායමකි. වැටුප් අගය වැටීමට මුහුණ දීම සඳහා යොදාගනු ලැබූ “පිරිමැසුම් යාන්ත්‍රණයන්”ගේ ප්‍රතිඵලය වී ඇත්තේ ශ්‍රම බලකාය තුළට ස්ත්‍රීන් විශාල වශයෙන් ඇතුළු වීම, (1970 දී සියයට 38 ක් වූ එය අද වන විට සියයට 70 කි.) සහ වාර්ෂික වැඩ කාලය සති දෙකකින් වැඩිකිරීම බව හිටපු කම්කරු ලේකම් වරයෙක් වන රොබට් ඊච් සඳහන් කරයි. සාමාන්‍ය යුරෝපීයයෙකුට වඩා ඇමරිකානුවෙක් වසරකට පැය 350 ක් වැඩිපුර වැඩ කරයි. 21 වන සියවස එලඹීමත් සමඟ, මුදලට වැඩ කිරීමේ ශාරීරික හැකියාවේ සීමාන්තයට පැමිණ සිටි කම්කරුවෝ සිය නිවාස උකසට තබා ගත් නය මත වැඩි වැඩියෙන් යැපීමට පටන් ගත්හ. ආදායම හා අවශ්‍යතාව අතර එන්ට එන්ටම පුළුල් වන පරතරය පියවාගැනීම සඳහා තිබූ ඒ මාර්ගය අතුරුදහන්ව ඇති අතර මිලියන ගනනක්දෙනා මූල්‍ය අගාධයකට ඇද වැටීමේ ඉරණමට මුහුණදී සිටිති. දැනට මත් 2007 මුල් අර්ධය වනවිට එක්සත් ජනපදයේ පුද්ගල බංකොලොත්වීම් සියයට 48කින් ඉහල නැඟ තිබේ. මේ ශීත සෘතුවේ තම නිවහන් උනුසුම් කරගැනීමේ වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා කම්කරුවන් මිලියන් 27 කට සරලව ම නය ගැනීමට සිදුවී තිබීම පෙන්නුම් කරන්නේ ඔවුන් මූල්‍යමය වශයෙන් වැටී සිටින පාතාලයයි. නිවාස උකසට තබා නය ගැනීම මෙන්ම ක්‍රෙඩිට් කාඩ් පාවිච්චිය ද ගැටලු සහගතව තිබේ. පවත්නා ආර්ථික යථාර්ථයට මුහුණ දී කටයුතු කිරීමේ සාම්ප්‍රදායික හා පුද්ගලවාදී සියලු මාර්ග ඇහිරී යද්දී පන්තියට අරක්ෂාවී ගත හැකි එකම මාර්ගය ලෙස ධනෝච්චර පද්ධතියට එරෙහිව සාමූහික හා සවිඥානික සමාජ හා දේශපාලන අරගලයක් කරා යොමුවීමට කම්කරු පන්තියට බලකෙරෙනු ඇත.”

මෙම ක්‍රියාවලිය දරා සිටීමේදී නයෙහි ක්‍රියාකලාපය පිලිබඳ සිය විශ්ලේෂණය තුළ ලෙවී ආයතනයේ ලේ රැන්ඩෝල් රේ පෙන්වා දෙන්නේ, වර්ධන වේගයේ අඩුවීමක් ගැඹුරු පසුබෑමක් බවට පත්වීමට මූල්‍ය කඩාවැටීමක් ම අවශ්‍ය නොවන බවය.

“අන් සියලු කොන්දේසි සමාන වූ කල්හි පෞද්ගලික අංශයේ වියදම තම ආදායමේ එක් ඩොලරයකට ශත 97ක් වනසේ වියදම් කරන්නේ නම් එහිදී දදේනි සියයට හයකින් පහත වැටෙනු ඇත. පෞද්ගලික අංශය සැබවින්ම හිතියට පත්වුව හොත් පසුබැස්මකදී ඔවුන් සාමාන්‍යයෙන් කරන පරිදි වියදම ඩොලරයකට ශත 90 තෙක් පහත හෙලනු ඇත. එහිදී දදේනි ඩොලර් ට්‍රිලියන එක හමාරක් ක්ෂය වීමෙන් ඇති කරනු ලබනු ඇත්තේ අයවැය හිඟයන්ගෙන් හෝ අපනයන මඟින් මුලුමනින්ම පියවිය නොහැකි පුපුරන සුලු දැවැන්ත හිඟයකි.” (රේ, 44 පිටුව)

ගෝලීය මූල්‍ය වෙලදපොලෙහි හදවතටම වැදී ඇති ගැටලු මාලාවකට ලෝක ධනෝච්චර පද්ධතිය මුහුණ දී සිටින බව සීමිත සංඛ්‍යා ලේඛන ප්‍රමාණයකින් පවා පැහැදිලි වේ. මෙය ඇංග්ලෝ-සැක්සන් (බ්‍රිතාන්‍ය - ඇමරිකානු) මූල්‍ය ආකෘතියේ අවසානය බව ෆින්ෂ්ලේ ටයිම්ස් පත්‍රයේ මාර්ටින් චුල්ෆ් අනතුරු අඟවයි. ජාත්‍යන්තර සමථ බැංකුවේ සාමාන්‍යාධිකාරී මැල්කම් නයිට්, පසුගිය දශකය තුළ මූල්‍ය නවීකරනයේ හදවතෙහිම පැවති “උත්පාදනයේ හා බෙදාහැරීමේ” ආකෘතියෙහි බිඳවැටීම පෙන්වා දෙයි.

පසුගිය වකවානුව තුළ වර්ධනය කල මූල්‍ය විධික්‍රම හා භාවිතාවන් බරපතල ගැටලු නිර්මාණය කර ඇති බව පුළුල්ව පිලිගනු ලැබ ඇත. කෙසේ වෙතත් මෙම විධික්‍රමයන් සුක්කානම අල්ලාගත් කිසියම් තක්කඩි වෙලදුන් විසින් සකසන ලද ඒවා නොවේ. ඒවා වනාහී බැංකු හා මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ඉහල ම තැන්වලින් අනුමත කරුණු ගෝලීය ආර්ථික වර්ධනය සමඟ ම ද බැඳී පවතින සාධකයන් ය. එබැවින් මෙය හුදෙක් තවත් යමක් අත්හදාබැලීමක් හෝ වෙනත් පාවහන් මාරුකිරීමට උත්සාහ කිරීමක් වැනි අඩු අවදානම් විධික්‍රම කරා ආපසු යාම වැනි සරල කාරණයක් නොවේ.

ලෝක ධනෝච්චර ආර්ථිකයේ ස්ථාවරත්වය කෙරෙහි නය අර්බුදයේ බලගතු අර්ථභාරයක් පවත්නා බවට දැන් පුළුල් වැටහීමක් ඇතිව තිබේ.

මතු සම්බන්ධයි